

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

25. De Sacrificijs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

egrediaris ad requisita naturæ, gerens paxillum in baltheo; vel ex Hebræo, & habebis paxillum cum armis, hoc est, cum ense tuo, cumque federis, fodias per circuitum, & egesta humo operies, quo reuelatus es, Dominus enim Deus tuus ambulat in medio castrorum, ut eruat te, & iradat tibi inimicos tuos: & sint castra tua sancta, & nihil in eis appareat seditatis, ne derelinquat te. Viles profecto, & parvæ videntur hæc duæ leges, sed satis salutare, & vitæ, ob communem militum salutem, ne castra sordibus polluerentur, & inficerentur; ne itidem aliquid esset immundum coram Arca Domini, quæ in castra deportabatur, & per ea circumferebatur. Admonebantur quoque his legibus Reipublicæ rectores, ut sordes extra urbes depellendas sollicitè curarent, ne malus illarum odor civibus noceret. Quòd si corporis immunditiâ iubet Deus abstergi, quanta cura est adhibenda in expurgandis mentis maculis ac sordibus, quæ sunt peccata?

P R A E C E P T A.

Caput XXIV.

De Nazaræis.

Numerorum sexto lex fertur de ijs, qui Nazaræi dicebantur; hoc est, voti religione & vinculo Deo consecrati. Porrò Nazaræi, vel ad tempus, vel in perpetuum totos sese Deo debebant, Diuinoque cultui, & religiosæ vitæ mancipabant, his interdictum erat vsu vini, & corporis delicijs, & voluptatibus: vnde sese abstinebant à ficera, & omni potu ex viuis expresso, seu itidem vuarum recentium, siccarum, & passarum: quare nec ipsos vuz acinos edere poterant, ut omnis illis tolleretur occasio bibendi vinum. Præterea, quamdiu Nazaræorū religione tenebantur, capillos intonsos deferebant, & à funere arcebantur etiam parentum, & fratrum. Si enim vel funeri intererant, vel immundum aliquid tangebant, immundi fiebant. Quod si accideret, ut coram ipsis quispiam subito moreretur, eo ipso polluebantur; ita tamen ut ritu legitimo postea mundarentur. Cum immundi reddebantur causa funeris siue mortis, septimo die debebant cæsariem siue comam radere, & octavo, duos turtures, vel duos pullos columbarum offerre: & ex eo tempore incipiebat rursus numerari tempus Nazareatus sui, hoc est, tempus quo vouerant se futuros Nazaræos. Nam dies, qui pollutionem præcesserant, pro nihilo habebantur. Exacto verò consecrationis tempore, Nazaræorum capilli tondebantur, ac igni exurebantur: hoc enim fuit legis commune præceptum, ut quod supererat ex victima, & hostia immolata, vel qualibet re alia sacrata Deo igni combureretur; videlicet ne posset à profanis hominibus conculcari, vel ab animantibus brutis comedi, vel in vsu conuerti profanos.

Nazaræus Hebraicè idem est, qui latinè separatus, erat enim à cæteris segregatus vitæ sanctimoniam, & vitæ religione, & abstinentia à vino, & alijs corporis delicijs, & intōsa capitis cæsarie siue coma, & diuinis rebus, & operibus ad dictus. Quæ autem erant diuinis vsibus destinata,

separata vocabantur, hoc est, à profanis ministris, & actionibus signo aliquo seposita. Hoc vitæ genus Deus per Moysen multis de causis instituit: Primò, ut præter sacerdotum, essent aliqui ex populo, qui se totos piæ, & religiosæ vitæ, & diuino cultui consecrarent. Deinde, ut aliqui sua sponte arctiori melioris vitæ vinculo obstrictos sese Deo offerrent, & suo exemplo cæteros ad meliorem quoque vitæ frugem allicerent, & inuitarent. Postremò, ut ijs, qui aliquando vino, & reliquis corporis delicijs liberius, & profusus quàm par erat, indulgissent, postea seueriori vitæ generi se dederent. Noluit verò Deus de hoc vitæ instituto præceptum dare, sed consilium, ut cuique liberum esset se Deo Nazaræorum voto obligare.

Sed cur præcepit Deus, ut Nazaræi comam intonsam deferret? Teste Cyrillo in eo capite, hoc præcepit Deus, quia apud Gentes hoc erat in more positum, ut qui Dijs ipsorum Gentilium consecrabantur, capillos, & barbam raderent. Hæc ille. Item, quia cæteri Hebræi comam tondebant ornatus gratia, vnde oportuit, ut Nazaræi Diuino cultui, & obsequio mancipati, nihil de eo capitis ornatu curarent, quo testarentur se omnem corporis ornatum, & cultum negligere: quem tamen sollicitè cæteri curabant.

P R A E C E P T A.

Caput XXV.

De Sacrificijs.

Naturæ lex, & ratio deposcit, & præcipit, ut Deo sacrificia offeramus, quibus peccata nostra expiemus, eum nobis placatum, & propitium reddamus, eius opem inuocemus, gratias pro beneficijs acceptis agamus. Quare Deus per Moysen certa quædam sacrificia cum suis ritibus peculiaribus instituit.

Primò Quaritur, quotuplex fuerit sacrificiorum genus in veteri Hebræorum populo? S. Thomas prima secundæ quæst. 102. artic. tertio ad octauam, omnia sacrificia legis veteris ad tria genera reuocat; ad hæc nempe, Holocaustum, Hostiam pacificam, & Hostiam siue sacrificium pro peccato. Ex Leuitico à capite primo vsque ad septimum omnia sacrificiorum genera colliguntur, vnum genus erat, quo tota victima comburebatur, sacro igne, & combusta exhalabat fumum ascendentem in cælum: quod sacrificiū Hebræicè dicitur, *Holah*, *ed*, quòd totum animal igni exustum, in fumum sublime petentem resoluatur. Græci vocant, *ἅλω καυστόν*, Holocaustum, vel Holocaustoma, quasi totum combustum: quod nomen retinuit semper Latinus interpret. Hoc sacrificium offerebatur ad testandum Diuinæ Maiestatis honorem, imperium, & supremum dominatum in omnia; Et ideo totum sacro igni consumebatur: honor enim Deo debitus, nulli alteri potest iure deferri; ac propterea victima, qua hunc honorè offerens testabatur, tota merito consumebatur igni, quia in totū Deo debebatur: & idcirco tota sublime petebat, quasi omni ex parte cælesti igne succensa, ut cum hoc sacrificium

offerimus,

offerimus, intelligamus, & testemur nos totos in honorē, & cultum Dei consecratos, & obstrictos, & igne Diuini amoris inflammatos esse oportere. De hoc sacrificio agitur Leuit. 1. & 6.

Alterum genus sacrificij Hebraicè dicitur *Mincba*, quod Latinus interpres Leuit. cap. 2. 3. & 7. vertit in Sacrificium, aliquando Libamen, vel Libamentum. Erat enim munus oblatum ex rebus vitæ expertibus, sed ad esum, & potum aptis. Et Leuit. cap. 2. numerantur sex genera rerum, ex quibus constabat, videlicet, simila, hoc est, farina purissima oleo commixta, cum qua etiam simul offerebantur thus, & sal. **Secundò** Panis, hoc est, placenta ex simila cilibano siue fornice cocta. **Tertiò** Panis, id est, placenta in sartagine fricta. **Quartò** Panis, hoc est, placenta in craticula ad ignem concocta. **Quintò**, Spicæ triticeæ maturefcentes igni tostæ. **Sextò**, Triticum ex primis spicis contritum.

Tertium genus sacrificij Hebraicè dicitur, *zebach, selamin*, quod Latinus interpres appellat *Hostiam pacificam*, vel pacificorum, aliquando *Hostiam salutarem*. In eo offerebatur, vt patet Leuitic. 3. victima, hoc est, aliquod animal ex bobus, vel ouibus, vel capris; quod quidem animal gladio iugulabatur: cuius vna pars igni exurebatur, altera cedebat in cibum vsuq; sacerdotis, tertia relinquebatur in escā eius qui offerebat. Hoc porò sacrificiū, aut offerebatur ad agendas gratias Deo pro beneficijs acceptis, quo testabatur offerens gratum animum suum erga Deū, & totum, quod reseruabatur in vsum Sacerdotū, edi debebat eodē die, quo offerebatur: & hoc sacrificium passim in Sacris literis, laudis sacrificium vocatur, quod sponte sua quisque offerre cōsueuerat. Aut offerebatur ad Diuinam opem impetrandam, ratione alicuius beneficij obtinendi, votiua vel spontanea oblatione. Et totum, quod cedebat in Sacerdotum escam, comedi poterat, vel eodem die, vel proximè sequenti: reseruari tamen in tertium diem nequibat. Leuit. 7.

Quartū genus sacrificij Hebræis vocatur *Chatub*, quod latinus interpres reddidit *Hostiam pro peccato*, erat animal, quod macabatur pro peccato alicuius sciēter admissio, cuius vna pars igni absmebatur, altera seruabatur in cibum Sacerdotis offerentis, quando erat hostia, immolata pro peccato Principis, vel priuati hominis, nam erat vnū sacrificium, quod offerebatur pro peccato summi Sacerdotis: alterum pro peccato Principis, vel Magistratus: tertium pro peccato totius populi: quartum pro peccato priuatorum hominum, vt postea dicam.

Quintum genus sacrificij dicitur Hebraicè *Afsum*, quod latinus interpres Leuit. 7. transfert in *Hostiam pro delicto*, hoc est, animal immolatum pro peccato alicuius nō sciēter, sed per errorē, vel imprudētiā commissio: Cuius sacrificij, vnā partem deuorabat ignis: alteram verò sibi in cibum Sacerdotes sumebant.

His omnibus sacrificijs commune nomen erat Hebraicum *Corban*, quod latinus interpres semper vertit siue in donū, siue in oblationem: significat enim generatim tum sacrificia prædicta, tum reliquas quaslibet oblationes, etiam si circa materiam ipsam, quæ offertur, nulla actio sacra fie-

ret. Vnde cum in Scripturis iunguntur sacrificiū, & munus, vel sacrificium, & oblatio, priori vocabulo, significatur oblatio rei, per aliquam actionem sacram mutatæ, nempe, vel contritæ, vel macatæ, vel exultæ, vel cum alio commistæ, vel aliquo conserpsæ liquore, vel sale: posteriori vocabulo significatur oblatio rei nulla ratione mutatæ, quia nihil in ea per actionē sacrā fiebat.

Secundò Queritur, quot genera animalium, in sacrificijs Iudaicis offerebantur? **Respondeo**: ex quadrupedibus mundis tria tantum genera animalium sacrificari lege potuisse, sacrificia etenim offerebantur ex bobus, vel ex ouibus, vel ex capris: ex volucris verò mundis, duo tantum genera erant sacrificijs apta: aut enim turtures, aut pulli columbarum offerebantur. voluit verò Deus sacrificia offerri ex animantibus, mundis quidem, & quæ sunt nostris vsibus deputata, & ex quibus multa ad vitam nostram necessaria percipimus; videlicet, vt ex his, quæ ad vitæ vsus habemus, aliquid detraheremus, & Deo reseruaremus: voluit etiam, vt ex prædictis quadrupedibus, vel volucris sacrificia offerrentur, vt tum pauperes, tum diuites sacrificia possent offerre: habent enim etiā pauperes, vel boues, vel oues, vel capras, vel turtures, vel columbas: voluit itidem Deus ea animalia immolari, quæ in potestate hominum essent, & quæ facilius pararentur; & ad significandum aliquid aliud essent aptiora, & quæ essent pariter mitiora, & vitiora cæteris.

Sed cur edixit Deus oblationem animalium? vt intelligeremus, sanguine animalium immolatorum, quo peccata hominum expiantur, vitam nostram redimi; peccata siquidem cum grauius sunt, mortem promerentur: animalia itaque macabantur, quorum morte offerentes suam vitam redimebant: & ideo ex quadrupedibus, quæ macabantur animantibus, Deus sibi sanguinem reseruauit, quia sanguine peccata expiabantur. Itē, adipem reseruauit sibi, quod commodius victimæ carnes igne sacro cremarentur: adeps enim pinguis est, & propterea optimum est ignis alimentum, & esca, quo adoleri victimam oportebat. Porò volucres nō diuidebantur, vt reliquæ victimæ, quia paræ erant, & ideo commodè secari non poterant: nec volucris Leuit. 1. ferro iugulabatur, vel cadebatur, sed vngue. Pro eo, quod Hieronymus vertit: Et retorto ad collum capite, ac rupto vulneris loco, in Hebræo habetur: *Et vngue secabit caput eius, aut etiam retorquebis*. sic enim volucres occidi solent.

Tertiò Queritur, quinsnam ritus in holocausto offerendo solebat adhiberi legis præscripto? In primis, victima, immaculata esse debebat, hoc est, animal integrum, cui nullum corporis membrum deesset, & in quo nihil deforme cerneretur, hoc est, cui nullum corporis vitium inesset, nam quod Deo offertur, vt ipsa naturalis ratio postulat, debet esse perfectum, & optimū, quodque nulla reprehensione notari queat.

Manum capiti victimæ imponebat is, qui offerebat, quasi deprecaretur iram Dei, peteretque, ne in suū, sed in caput victimæ totā conuerteret. Hoc item animal cadebatur, vel de bobus, scilicet vitulus; vel de ouibus, vt agnus, vel ex capris,

hoc, ut constat Leuit. 1. Agnus autem, vel hœdus, anniculus debebat esse, vitulus maior esse poterat teste Iosepho. Anniculus intelligitur, qui annum non excefferat.

Ignis, quo victimæ, vel quælibet aliæ res oblatæ adolebantur, sacer erat, qui mirabiliter de celo datus fuerat Leuit. 9. neque enim sacrificia Deo accepta fuissent, nisi igne cœlitus demisso absumpta: sicut nec opera nostra grata, & accepta sunt Deo, nisi igne Diuinæ charitatis succensa, atque inflammata.

Pellis immolati animalis Leuit. 7. ad Sacerdotem pertinebat, in eum finem scilicet, ut ex ea vestimenti genus conficeretur: neque enim pellis erat ad sacrificium apta, sed ad vestes conficiendas. Et sanguis fundebatur per crepidinem altaris holocaustorum, & decurrebat per parietes ipsius altaris, quo nimirum significabatur, peccatis Deum offensum fuisse, & ideo mensam eius, quod erat altare, pollutam peccatis, hostiæ sanguine mundari, quæ alioqui nostro sanguine purgari deberet. Offerebantur quoque ex volucris mundis, vel duæ turtures, vel duo pulli columbarum; ut pauperes, quibus facultas non erat offerendi vitulum, vel agnum, vel hœdum, haberet, quod offerre possent. Porro turtures, non pulli turturum: & ex columbis, non columbæ, sed sed pulli columbarum offerebantur: quoniam in turturibus plures sunt, & aptiores iudicantur grandiores, quàm pulli: contra in columbis, suauiores, & meliores sunt pulli.

Cineres mactatæ victimæ, qui ex sacrificijs in immo altari subsederant, igni iterum exurebantur, ne aliqua carnis, vel adipis particula relinqueretur, sed in cineres penitus redigeretur, & in locum mundissimum extra castra projiciebantur, quia, quæ ex sacris victimis supererant, noluit Deus, ut in profanos vsus conuerterentur, vel ab immundis conculcarentur. Eodem ritu ex volucris immolatis vesica turturis, ut immunda, & plumæ, quia sacrificio inutilis erant, reponerentur in eodem loco, in quo cineres seruabantur. Aues verò cum alis confringebat Sacerdos, nec partem vnâ separabat ab altera, sed simul cū alis suis adolebat sacro igni in altari holocaustorum: sic enim auis solet tota simul cremari, non secta neque diuisa, ut reliqua animalia igni torrentur, siue aduruntur.

Quarto Quæritur, qui ritus esset in hostia pacifica? Poterat hæc hostia offerri ex bobus; item ex ouibus, vel capris eodem ritu, quo ex bobus, licebat offerre marem, vel foeminam, quia cum non esset necessarium, ut erat sacrificium pro peccato, vel delicto, sed voluntarium, nec totum in Dei cultum, & honorem fieret, ut holocaustum, sed priuatam etiam offerentis utilitatem respiceret, eius arbitrio relinquebatur, ut pro studio, & affectu piæ, & religiosæ voluntatis plus minusue, hoc est, marem, vel foeminam offerret. Aues non offerebantur, quia necesse non erat, ut pauperes ad sacrificium animalia darent, cum possent ex rebus inanimis offerre: nam ut constat Leuit. 7. poterant offerri panes ex simila oleo conspersi, id est, commixti.

Item Leuit. 2. præcipitur: *Omnis oblatio, quæ offertur Domino, absque fermento fiet.* Quidam existimant,

hoc in vniuersum esse præscriptum, ita ut fuerit generale præceptum, siue mandatum. Cæterum iuxta subiectam materiam, hoc in loco debet intelligi: placentæ siquidem, siue maiores, siue minores, aut in libano, hoc est fornace coctæ, aut in sartagine frictæ, aut in craticula vsulatæ, a zymæ esse debebant, nam ab his solet abesse fermentum, ne eas corrumpat; alioqui apud Iudæos quotidiani panes quibus vescerantur, ex quibus primitias, & decimas offerebant, fermentati erant. Exdem in super placentæ Leuit. 2. absque melle, ex legis præscripto offerebatur, quoniam sacro igni adoleri debebant: at non commode igni mel exuritur, & ideo ibidem habetur: *Omnia oblatio, quæ offertur Domino absque fermento fiet, nec quicquam fermenti, & mellis adolebitur in sacrificijs Domini, & fermentum solet massam corrumpere, & deliciae iidem, & voluptates animam emolliunt, enervant, & corrumpunt.* Et mox: *Primitias tantum eorum offerenti, ad munera super altare non imponuntur in odorem suauitatis.* Sensus est: Ex fermentatis panibus, & ex melle primitias offerentis; nihil tamen ex ipsis exhibebitis, ut super altare igne aduratur. Placenta oleo commixta, vel vsuta offerebantur, quia absque oleo comedi non solent, nec absque oleo placet. Item, offerebatur thus vnâ cum ipsis placetis, ne oblatio odore careret, immò potius, ut placenta essent odoratissima, & suffitum gratissimè præberent. Sal quoque cum ipsis panibus offerebatur, ne cibus vacaret sapore: infulsum est, quod si ne sale comeditur, sal condimentum est cibi, sapore palatum excitat.

Quinto Quæritur, quid est, quod Leuit. 7. traditur, videlicet, cum immolabatur hostia pacifica ad laudandum Deum pro gratijs agendis: quod sacrificium laudis appellatur, eadem die carnes victimæ edi debebant, nec in crastinum quidquam referuari poterat: sed cum sacrificium fiebat votiuum, vel spontaneum, poterant eodem die comedi, & die proximè sequenti, at in tertium diem nihil referuari licebat. Respondeo, sacrificium laudis fuisse pro beneficio recens accepto, ac ideo carnes statim comedere oportebat, ut ea cum animi iucunditate ederentur, quæ comitari, & consequi solet recens acceptum beneficium, ne si actio gratiarum differatur, paulatim illa elanguescens euanescat & diffusetur. At sacrificium votiuum, vel spontaneum, ad rem aliquam à Deo obtinendam pertinebat, & ideo voluit Deus, ut carnes, vel eodem die comederentur, vel referuarentur in crastinum, ut imperandi, quod petebatur à Deo beneficij, desiderium, quoad eius fieri posset, magis efferuisceret. Solent enim dona statim adepta vilescere. Nec tamen quicquam ex sacrificio erat reiiciendum in tertium diem, ob corruptionis periculum, & incommodum. Præterea, ex tali sacrificio offerens comederat, quod non fiebat in hostia pro peccato, aut delicto, quia hoc erat sacrificium necessarium, & debitum ad peccata expianda. Nec est vlla ratio, cur quispiam ex suo peccato commodum reportet: immò, quia peccauimus, in merore, & luctu agere poenitentiam debemus, non epulari, non conuiuari: sed illud erat spontaneum sacrificium ad gratias agendas, pro beneficio diuinitus oblato, & accepto, & ob id iucundè, & alacriter comederatur.

Sexto Quaritur, Quo ritu, & cæremonia, Hostia pro peccato immolabatur? Respondeo: aut erat hostia pro peccato summi Sacerdotis, aut pro peccato Populi Principis, aut priuati hominis, & vnaquæque hostia diuersis ritibus, & cæremonijs immolabatur.

Caput XXVI.

Hostia pro peccato summi Sacerdotis.

Pro peccato Pontificis, mactabatur vitulus ex bobus. Leuit. 4. Et eam hostiam immolabat, teste Philone, summus Sacerdos: quamuis Abulesis solitam. Quicquid senserint isti, capiti ipsius vituli manum imponebat summus Sacerdos, qui pro suo peccato offerebat. Cædebatur vitulus extra tabernaculum in altari holocaustorum, quod erat ante ostium tabernaculi. Deinde, cratere excipiebatur pars aliqua sanguinis, & inferebatur in tabernaculum: & versus velum, quod pendeat ante Sanctum Sanctorum, aspergebatur septies, hoc est, perfecte, quia peccatum Pontificis grande censebatur, & ideo magna, & perfecta indigebat expiatione. Eademque ratione vitulus, qui est hircus, & oue maior, immolabatur. Eodem sanguine tingebantur cornua altaris Thymiamatis, & eorum reliquum sanguinem effundebat Sacerdos ad basim, hoc est, iuxta basim altaris holocaustorum. Adeps omnis, & renes, & retilum, quod est super eos, incendebantur in altari holocaustorum: pelles, & omnes carnes cum capite, pedibus, intestinis, & fimo, efferebantur extra castra, & mundo in loco exurebantur. Locus mundus quærebatur, quia id requirebat vitulus, qui erat Deo immolatus. Porro extra castra exurebantur, ad significandum, peccatum Pontificis, ita esse igni totum exustum extra castra, ut nihil in posterum populo nocere posset. Lapsus enim Sacerdotis, non est sine offensione populi; & ideo extra castra vitulus incenditur, ut nihil populum lædat; & ut qui populum offendit, excludatur à populo suum peccatum poena debita expiaturus. Nihil ex hac victima comedebatur, quoniam erat immolata pro tam grandi peccato Pontificis.

Caput XXVII.

Hostia pro peccato Principis.

Cædebatur hæc hostia videlicet hircus ex capris, id est, tener & optimus, & manum capiti eius Princeps imponebat. Princeps verò intelligebatur, siue Militæ Dux, siue Præfectus, vel caput totius ciuitatis, populi, vel familiae: Nō extra castra incendebatur hæc hostia, nec sanguis eius inferebatur in tabernaculum, quem admodum in priori, & sequenti sacrificio: quare extra tabernaculum sanguis aspergebatur, & eo tingebantur cornua altaris holocaustorum, non altaris incensum: non enim peccatum Principis erat tam grande, quam erat peccatum summi Sacerdotis, aut totius populi.

Caput XXVIII.

Hostia pro peccato Populi.

Leuit. 4. hæc hostia eodem ritu, & cæremonia, quæ victima pro peccato Pontificis, immolabatur; & ideo extra castra tota incendebatur in loco mundo, quia erat pro peccato totius populi; & propterea capiti victimæ seniores populi manum imponebant, quasi totus populus iram Dei deprecaretur, & auerteret à se.

Peccatum populi erat, cum omnes, vel maior populi pars peccasset. De his duabus hostijs intelligitur illud Pauli ad Hebræos scribentis: *quorum enim animalium inferitur sanguis pro peccato in sancta per Pontificem, horum corpora cremantur extra castra, quod quidem ex Leuit. 6. sumptum est, vbi legimus: Hostia enim, quæ caditur pro peccato, cum sanguis inferitur in tabernaculum testimonij, ad expiandum in sanctuario, non comedetur, sed comburetur igni.* Sanguis igitur aspergebatur versus velum pendens ante Sanctum Sanctorum, & cornua altaris Thymiamatis tingebantur, & reliquis totus sanguis fundebatur iuxta basim altaris holocaustorum.

Leuit. 16. legem Deus tulit, ut Sacerdos duos hircos à populo suscipiat pro peccato expiando, & vnum arietem in holocaustum, & mittat sortem super vtrumque hircum, vñ pro eo, qui mactandus erat pro peccato, alterum pro eo, qui erat abiiciendus in montem. Et cum mactauerit hircum pro peccato, inferat sanguinem eius intra velum, ut aspergat, & expiet sanctuarium ab immunditijs filiorum Israel. Et postquam mundaauerit sanctuarium, tabernaculum, & altare, tunc offerat hircum alterum viuum, & postea vtraque manu super caput eius cõstretur omnes iniquitates filiorum Israel, & vniuersa delicta atque peccata eorum: quæ imprecans capiti eius, emittat illum per hominem ad id paratum in desertum: & portabit hircus omnes iniquitates eorum in solitudinem. Ex hac lege alter hircus immolabatur pro peccato: alter viuus quasi peccata populi portans, in solitudinem mittebatur, hoc est peccatorum poenas luebat pro populo. Magna profecto Dei benignitas, qui poenas, quas populus pro peccato soluere debebat, in caput hirci transferebat; & ut eas à populo remoueret, in solitudinem hircum abiici iubebat. Adumbratus est Christus, in quo, ut ait Isaias, Dominus posuit iniquitatem omnium nostrum, hircus dicebatur peccata populi portare, quia eo in solitudinem abiecto, peccata expiabantur, & dimittebantur.

Caput XXIX.

Hostia pro peccato priuati hominis.

Hæc victima Leuit. 4. mactabatur eodem ritu, quo victima pro peccato Principis: nisi quod poterat offerri minor hostia, videlicet mas vel femina ex capris. Comedebat Sacerdos, qui offerebat, ex hoc sacrificio. nam Leuit. 6. legimus: *Sacerdos, qui offert, comedit eam, victimam scilicet, Sacerdotè intelligit, qui ea hebdomada sa-*

Heb. 13.

cris